

Vlaams
Parlement

vergadering **C71**
zittingsjaar 2014-2015

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

van 7 januari 2015

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van de heer Francesco Vanderjeugd tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de weigering van Europa om de noodlijdende varkenssector bijkomende steun te verlenen – 623 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van de heer Jos De Meyer tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de aanhoudende crisis in de varkenshouderij – 644 (2014-2015)	3
VRAAG OM UITLEG van de heer Jos De Meyer tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de toekomst van de melkveehouderij – 667 (2014-2015)	9
VRAAG OM UITLEG van de heer Francesco Vanderjeugd tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de daling van het gemiddeld landbouwersinkomen met 19 procent in vergelijking met 2013 – 640 (2014-2015)	12
VRAAG OM UITLEG van de heer Francesco Vanderjeugd tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de boerenprotesten tegen de dumpingprijzen voor hun producten – 641 (2014-2015)	17

VRAAG OM UITLEG van de heer Francesco Vanderjeugd tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de weigering van Europa om de noodlijdende varkenssector bijkomende steun te verlenen
– 623 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van de heer Jos De Meyer tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de aanhoudende crisis in de varkenshouderij
– 644 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Sabine Vermeulen

De voorzitter: Aan allen een mooi nieuwjaar.

De heer Vanderjeugd heeft het woord.

De heer Francesco Vanderjeugd (Open Vld): We vliegen er meteen in en keren even terug in de tijd, naar de laatste Europese Raad voor Landbouw. De landbouwministers uit zeven lidstaten, waaronder ook die uit ons land, hebben de varkenscrisis op de agenda geplaatst en aangedrongen op Europese steun voor de noodlijdende sector. Helaas vingen ze bot bij de Europese Commissie. Volgens de EU-commissaris is het overaanbod een van de grote oorzaken voor deze noodsituatie. Er wordt gezegd dat een aantal lidstaten daar schuldig aan zijn. In die zin is dat even erg als het Russische handelsembargo. Nochtans is 3,3 procent van de Europese varkensvleesproductie bestemd voor export naar Rusland. Dat is voldoende om een effect op de varkensprijzen te ressorteren.

Voor de varkenshouders is deze weigering des te frustrerender omdat Europa hun noodkreet in de wind lijkt te slaan, terwijl dat niet zo was voor de noodlijdende groente- en fruitsector en de melkveehouderij, die ook het slachtoffer werden van de Russische boycot. Zij kregen wel gehoor. Het gaat nota bene om sectoren die eveneens veel produceren en zeer exportgericht zijn. Bovendien exporteert de varkenssector meer naar Rusland dan bijvoorbeeld de zuivelindustrie, die 1,4 procent van de Europese zuivelproductie afzet in Rusland. Positief is de samenwerking tussen de Commissie en experts van de lidstaten en de vleesindustrie in de zoektocht naar nieuwe markten en bij het wegwerken van bestaande handelsbelemmeringen. Helaas brengt dit op korte termijn weinig soelaas.

Door de weigering van Europa zullen alle stakeholders van de sector in Vlaanderen alleszins moeten zoeken naar nieuwe opportuniteiten om de prijs van het varkensvlees te verbeteren. In dat verband blijkt een van de pistes een premie te zijn voor varkenshouders om een beperkte hoeveelheid varkens lichter te slachten. Meer bepaald zou er een voorstel circuleren om 10 procent van de varkens op 55 procent van het lidstaatgemiddelde van het slachtgewicht te laten slachten.

Minister, kan Europa effectief aantonen in welke mate het overaanbod in bepaalde lidstaten meer weegt dan de malaise in de varkenssector en de Russische exportverboden? Is er inmiddels overleg gepleegd met alle stakeholders? Welke resultaten heeft dat opgeleverd? Hoeveel staat het onderzoek met de praktische uitvoerbaarheid en controleerbaarheid van de premie voor het lichter slachten? Zal er ook een initiatief worden genomen om rond de tafel te zitten met de noodlijdende bedrijven en een soort plan van aanpak op te stellen? Zijn er ook mogelijkheden om het leed in de sector te verzachten via een versnelde uitbetaling van de VLIF-steun (Vlaams Landbouwinvesteringsfonds) en een grotere overheidstegemoetkoming?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): De toestand voor onze varkenshouders is zorgwekkend. Daarom volg ik samen met velen onder jullie de toestand op de voet. Bij de begrotingsbespreking in de plenaire vergadering van woensdag 17 december 2014 hebben we nog geïnformeerd naar mogelijke Europese maatregelen vanwege het Russische importverbod. De minister heeft er toen op gewezen dat er 's anderendaags een overleg met de sector was gepland.

Ondertussen onderhandelen sommige lidstaten zoals Denemarken, bilateraal om eetbaar slachtafval zoals spek en vet, toch opnieuw te kunnen invoeren in Rusland. Dat lezen we in de landbouwmedia.

Minister, denken Vlaanderen en België er ook aan om bilaterale gesprekken aan te knopen om eetbaar slachtafval te kunnen uitvoeren naar Rusland? Lidstaten of regio's die kunnen aantonen dat ze het sanitaire risico voldoende beheersen, kunnen toch exporteren en vallen niet onder een sanitaire ban vanwege de Afrikaanse varkenspest. Kunnen we Europa er niet van overtuigen om het bestaande observatorium voor marktprijzen en marges ook open te stellen voor varkensprijzen? Kan dit opnieuw worden besproken op de Europese landbouwministerraad, aangezien het al eens is afgewezen? Zijn er bijkomende Vlaamse maatregelen mogelijk, zoals een grotere tegemoetkoming van de overheid bij Rendac, en een versnelde VLIF-bijdrage? Welke verdere opvolging van de crisis in overleg met de sector hebt u nog gepland?

De voorzitter: De heer Engelbosch heeft het woord.

De heer Jelle Engelbosch (N-VA): Ik wil het hebben over bilateraal overleg. Minister, weet u hoe succesvol Denemarken momenteel is met dat overleg? Zijn er nog andere landen die initiatief nemen? Toenmalig minister-president Peeters heeft tijdens de vorige legislatuur een overleg gehad met Nederland. Nederland was vragende partij om dat eventueel samen te doen. Als we een bilateraal overleg zouden hebben, gaan we dat dan alleen doen? Zou het niet nuttig zijn om dat samen met andere landen te doen? Is dat bilateraal overleg niet in strijd met de Europese regels?

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

De heer Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Deze vraag hebben we in het verleden al verschillende keren gesteld, maar ik ben blij dat ze weer op tafel ligt. Zelfs tijdens de bespreking van de beleidsnota in de commissie en in de plenaire vergadering werd de kwestie aangehaald. Niettemin is het onze opdracht als commissieleden om over de partijgrenzen heen te zoeken naar oplossingen voor de aanhoudende crisis in de varkenssector.

Mijnheer Vanderjeugd, u stelt dat overaanbod net zozeer een van de oorzaken kan zijn als de boycot van Rusland. Maar ik krijg vanuit landbouwkringen het signaal dat de steeds verdergaande liberalisering van de Europese en de wereldmarkt ertoe leidt dat we met een te groot aanbod zitten, waardoor de prijzen dalen. Alvast één landbouworganisatie is er voorstander van om in bepaalde sectoren quota te behouden of in te voeren.

Maandag was ik op een nieuwjaarsbijeenkomst van een landbouworganisatie, waar de minister-president het woord voerde. De landbouworganisatie stelde daar dat de samenwerking tussen Flanders Investment & Trade (F.I.T.) en het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM) niet optimaal blijkt te verlopen, en dat er zelfs binnen VLAM een aantal fricties zouden zijn, waardoor het verkennen van nieuwe markten niet in de meest optimale omstandigheden verloopt.

Ik hoor en lees ook dat een aantal Europese landen op de een of andere manier het Russische importverbod omzeilen. Bent u daarvan op de hoogte, minister? Zo

ja, over welke landen gaat het? Op welke manier gebeurt dat? Kunnen wij dat ook op een of andere manier doen, via andere kanalen?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voorzitter, collega's, we delen allemaal diezelfde grote bezorgdheid. Het gaat niet goed met de sector. We hebben daarover al een aantal keren van gedachten gewisseld. De varkenshouderij verkeert inderdaad in een grote crisis. Daarom hebben wij ook al heel vaak overleg gehad. We hebben de hele keten in die sector samengebracht bij ons op het kabinet, om samen naar oplossingen te zoeken, oplossingen die mogelijk zijn binnen het Europese kader. Want dat is het grote probleem: je moet nu eenmaal in een Europees kader functioneren.

Wij zijn het engagement aangegaan om er in de Europese Landbouwraprad sterk voor te pleiten om iets te doen voor de sector van de varkenshouderij. We hebben dat intussen al een paar keer gedaan. En daar is het niet bij gebleven. We hebben tijdens de voorbije Landbouwraprad ook een bilateraal overleg gevraagd en gekregen met de Europese commissaris. We hebben dat gedaan, samen met de bevoegde collega's van de andere gewesten en de Federale Regering. Tijdens dat bilaterale overleg hebben we de situatie van onze varkenshouderij nog eens heel uitdrukkelijk voorgelegd aan de commissaris.

Het klopt dat wij vrij snel en nogal boudweg van commissaris Hogan het antwoord kregen dat volgens hem de crisis waar de varkenshouderij in verkeert, al langer bestaat. Hij stelde dat het niet aan de Ruslandcrisis te wijten is dat er problemen zijn in die sector, en zei dat er vooral een probleem zou zijn van overproductie of overaanbod. Hij deed ook de suggestie dat de producenten meer verantwoorde keuzes zouden moeten maken. Kortom, er was tot voor kort geen bereidheid om daar iets aan te doen. Het spreekt voor zich dat wij dat ook op de volgende Landbouwrapraden zullen herhalen. En tussendoor zullen we ook contact blijven houden met de diensten van de Europese Commissie.

We hebben niet alleen om steun gevraagd. We hebben er ook op gewezen dat de bewering dat er een structureel probleem van overaanbod zou zijn, ook onderbouwd moet worden. Het klopt dat men in een aantal andere sectoren veel meer actuele marktinformatie heeft. Er zijn sectoren die veel meer gemonitord worden en waar men veel meer informatie over heeft. Dat geldt niet voor de varkenssector. Daarom hebben wij gevraagd om ook daar zo veel mogelijk op in te zetten, om over cijfers te kunnen beschikken om de situatie op de voet te volgen, en om die informatie veel meer bij te houden, zoals dat ook bestaat voor andere sectoren. Ook die vraag hebben we dus gesteld tijdens het bilaterale contact met de Europese Commissie.

Wij laten het daar dus niet bij. We blijven daar verder op inzetten. Het vervelende is echter dat maar een beperkt aantal lidstaten die vraag bijtreedt. Andere lidstaten erkennen het probleem niet of stellen dat er bij hen geen probleem is. In bijvoorbeeld Duitsland en Nederland vinden we op dat vlak geen medestanders. Dat maakt het niet gemakkelijk om het bij alle andere lidstaten bespreekbaar te maken.

Is het nu een effect van de Ruslandcrisis, of is er inderdaad structureel wat meer aan de hand? Het is uiteraard geen exacte wetenschap. Het is altijd moeilijk om daar heel concrete cijfers voor te geven. Ik zal toch een poging doen, op basis van de gegevens die wij hebben, om u wat wegwijs te maken.

In de eerste negen maanden van 2014 bedroeg de Europese export van varkensvlees 7,3 procent minder dan het jaar voordien, goed voor een overschot van 167.000 ton. Dat product heeft dus geen afzetmarkt gevonden. De productieramingen voor de eerste negen maanden van 2014 kwamen uit op een

Europese productiestijging van 0,86 procent op de Europese markt, goed voor ongeveer 180.000 ton varkensvlees.

We zouden bijgevolg kunnen stellen dat de lichte productiestijging heeft geleid tot een overaanbod dat op de prijs drukt. Tijdens de eerste negen maanden van 2013 hebben we echter 560.000 ton varkensvleesproducten naar Rusland geëxporteerd. In januari 2014 was dat 60.000 ton en nadien is de export ten gevolge van de fytosanitaire maatregelen stilgevallen. Indien we er rekening mee houden dat we 167.000 ton minder hebben geëxporteerd, betekent dit dat we voor 333.000 ton varkensvlees nieuwe afzetmarkten hebben gevonden. Indien de Russische markt niet was gesloten, had de sector, onder meer omwille van de lage prijsvorming en de lage koers van de euro, een bijkomende afzetmarkt voor de productie kunnen vinden. Belangrijke exportlanden hebben hun exportstroom in de richting van Rusland verlegd. Hierdoor hebben we een gedeelte van de klanten kunnen winnen. Dit toont aan dat het probleem grotendeels bij de sluiting van de Russische markt en slechts deels bij de stijging van de productie ligt. Daarnaast heeft de sector zelf ook heel wat inspanningen geleverd om het wegvallen van de Russische markt op te vangen en om alternatieven te zoeken.

Het klopt dat een aantal Europese lidstaten bilaterale contacten met Rusland over een heropening van de Russische markt hebben gehad. Dit heeft echter nog geen enkel resultaat opgeleverd. Die contacten hebben niet geleid tot de mogelijkheid een aantal varkensvleesproducten naar Rusland te exporteren.

Wij hebben ook contacten gehad. Die contacten met de Russische overheid verlopen, zoals in België altijd het geval is geweest, langs het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV). Het FAVV reikt tevens de certificaten met betrekking tot de sanitaire status uit. Het Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen (F.I.T.) en het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM) volgen dit eveneens op.

De verwijzing naar mogelijke fricties tussen F.I.T. en het VLAM is voor ons geen nieuwe informatie. Naar aanleiding van de sluiting van de Russische markt hebben we in augustus 2014 een rondetafelgesprek georganiseerd. Dit punt is toen aan bod gekomen. De sector heeft laten verstaan aan te voelen dat beide instellingen niet steeds op een lijn zaten. Het liep volgens hen niet goed.

Er zijn in aanwezigheid van de betrokken ministers duidelijke afspraken met die organisaties en met de bevoegde instanties gemaakt. Ik heb vernomen dat het in de praktijk beter gaat. Indien er andere signalen zijn, zullen we daar graag rekening mee houden en zullen we dat zeker verder moeten bekijken.

We hebben op dit ogenblik geen perspectief op een hernieuwde export naar Rusland. We moeten een oplossing vinden voor de huidige overschotten op de Europese markt. We moeten hier meer op inzetten. Op korte termijn biedt dit ons echter weinig perspectief om te geloven dat de Belgische contacten met Rusland snel tot een resultaat zullen leiden.

De vraag wordt steeds gesteld wat we in Vlaanderen kunnen doen. Ik herhaal dat we ons in een strak Europees keurslijf bevinden. Aangezien we niet zo maar in de markt kunnen ingrijpen, hebben we weinig mogelijkheden.

De vraag wat we kunnen doen, is tijdens de vele overlegmomenten aan bod gekomen. Tijdens de laatste vergadering is afgesproken dat we een premie voor lichtere slachtgewichten en de private opslag zouden onderzoeken. Dit zal met alle betrokken actoren worden besproken. Afhankelijk van het resultaat van dat overleg zal, samen met de betrokken ministers van de andere Europese lidstaten, een initiatief worden genomen om de Europese Commissie ervan te overtuigen dat de sector moet kunnen worden ondersteund.

De mogelijkheid om de kapitaalpremies in het licht van de steun door het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) versneld uit te betalen, zijn natuurlijk beperkt. We hebben dit eind vorig jaar allemaal afgewerkt. We hebben ervoor gezorgd dat het sneller verloopt. Zoals al gesteld, starten we in 2015 echter met een nieuw systeem voor de steun van het VLIF. Onze mogelijkheden met betrekking tot de kapitaalpremies zijn beperkt. Eind vorig jaar hebben we gedaan wat we konden doen. Er is een nieuw systeem voor versnelde betalingen. Het budget ligt vast. Ik heb al verklaard dat sneller uitsluitel over de dossiers zal worden gegeven.

De sector zelf heeft gevraagd als tijdelijke maatregel wat meer bij te leggen met betrekking tot de facturen van Rendac. Hoewel daar nu al heel wat middelen aan worden besteed, onderzoeken we die mogelijkheid. Het komt erop aan een budget van een paar miljoen euro voor een bijkomende financiering te vinden. We besteden hier momenteel al 8 miljoen euro aan. De vraag is of we dit kunnen optrekken. Dit betekent dat we ergens in de begroting een aantal miljoenen euro's moeten vinden om dit tijdelijk op te lossen. Dit is een van de weinige rechtstreekse maatregelen die de Vlaamse overheid kan nemen. We onderzoeken momenteel waar we die middelen kunnen vinden.

Ik denk dat ik alle vragen heb beantwoord. We blijven dit op de voet opvolgen. Ik ben me ervan bewust dat de situatie zeer acuut is. Om die reden vergaderen we bijna wekelijks met de sector om voor de verschillende schakels in de keten oplossingen te zoeken. We betrekken hier alle andere actoren bij. Ik denk dan aan de veevoederfabrikanten en de banken. We onderzoeken samen wat we binnen het strakke Europese kader kunnen doen. We laten dit dossier niet los, ook niet op het niveau van de Europese Commissie.

De voorzitter: De heer Vanderjeugd heeft het woord.

De heer Francesco Vanderjeugd (Open Vld): Minister, het stemt me tevreden dat u de cijfergegevens zo nauwgezet kunt weergeven. Indien u over die cijfers beschikt, moet de Europese commissaris ze ook kunnen kennen. U zult dit blijven opvolgen. Ik hoop dat u hem dan ook met die cijfers zult confronteren. Een confrontatie met de cijfers moet ervoor zorgen dat hij de oorzaak van het echte probleem niet onderschat.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik wil u danken voor uw geëngageerd antwoord. Het is natuurlijk juist dat de crisis in de varkenshouderij al langer duurt dan de importban. Maar anderzijds is het zo – uw cijfers illustreren dat ook – dat de Ruslandcrisis de varkenscrisis exponentieel heeft doen toenemen. Daar kan toch niemand blind voor zijn. U hebt gewezen op het njet van de Europese commissaris en op de moeilijke houding van Duitsland en Nederland, maar we hebben toch ook Europees een aantal bondgenoten. Moeten we niet samen met hen onderhandelen om nog sterker een Europees front te kunnen vormen voor de volgende Europese Landbouwrapport? In het verleden zijn soms Europese maatregelen genomen voor bepaalde sectoren die zich bijvoorbeeld alleen afspeelden in de zuiderse landen. Ik denk dat het ook hier mogelijk moet zijn, gezien de noodsituatie, om toch iets meer van Europa te bereiken.

U hebt terecht gesteld dat u in Vlaanderen beperkte mogelijkheden hebt via het VLIF en via Rendac, maar ik denk dat ten aanzien van de sector elk beetje helpt.

Wat me grote zorgen baart, is dat de hypotheek die veevoederindustrieën op een aantal bedrijven nemen, geruisloos en onzichtbaar, toeneemt. Als we met mensen praten, horen we dat. Op korte termijn biedt dat soms soelaas voor de betrokken bedrijven, maar op lange termijn houdt dat structureel toch wel ernstige probleemsituaties in. Ik denk dat ook daar samen met de sector eens

moet over gediscussieerd worden om dat beter in kaart te kunnen brengen en te weten welke gevolgen dit structureel op langere termijn heeft.

Minister, u kunt dat niet alleen oplossen. U stelt terecht dat er overleg moet zijn met de hele sector, de hele keten. Maar ik zou toch bijzondere aandacht willen vragen voor deze heel specifieke probleemsituatie van het toenemende aantal hypotheeken op onze bedrijven.

De voorzitter: De heer Engelbosch heeft het woord.

De heer Jelle Engelbosch (N-VA): Minister, dank u wel voor uw antwoorden. Ik heb nog een bijkomend vraagje. U sprak erover om het lichter slachtgewicht eventueel te willen onderzoeken. Hebt u het dan over het Vlaamse niveau of is dat om het te bepleiten binnen Europa? Het lijkt me immers geen goed idee dat wij dit zelf zouden organiseren zonder dat het op Europees niveau wordt beslist, want dan zullen er zeer snel anderen in dat gat willen springen. Ik denk niet dat we onze sector dat willen aandoen.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Daarnet was ook de vraag gesteld over contacten met Nederland. We hebben een gesprek gehad met de Nederlandse ambassadeur waar we dit ter sprake hebben gebracht en gezegd hebben dat we graag steun zouden hebben van Nederland. Het antwoord was nogal radicaal 'neen'. Ik heb daar ook met de staatssecretaris bevoegd voor Landbouw in Nederland over gesproken. Men heeft daar geen minister meer maar een staatssecretaris voor Landbouw, wat daar tot grote symbooldiscussies heeft geleid. Men is er in Nederland heel radicaal in dat men in de varkenshouderij geen maatregelen wil.

Wil dat zeggen dat we geen medestanders hebben in andere lidstaten? We hebben er een aantal. Het zijn vaak kleinere lidstaten die onze bondgenoot zijn en daar hebben we ook contact mee. Het wordt goed voorbereid om verder de druk op te voeren, samen met de lidstaten die aan onze kant staan. Het probleem dat zich stelt, is dat we een beetje geïsoleerd staan ten opzichte van de lidstaten die rond België liggen. Dat is het vervelende. Frankrijk, Duitsland en Nederland steunen dat niet. We zitten wat geïsoleerd op een eiland en het maakt het niet gemakkelijk als die grote lidstaten daar dan ook tegen zijn. Dat neemt niet weg dat we daar verder op inzetten.

Het lager slachtgewicht is uiteraard een maatregel die Europees moet worden bepleit, maar de sector moet er eerst uit zijn of hij dat wel wil en daarvoor wil gaan. Dat is wat we binnenkort definitief van hen zullen horen en waar we dan gezamenlijk mee naar de Commissie gaan. Maar ook dat is al aangekaart op het bilateraal overleg met de commissaris, namelijk dat de kans bestaat dat wij die vraag zullen stellen.

In ieder geval is het laatste woord hierover nog niet gezegd en moeten we dat verder goed blijven opvolgen. Ik volg ook de bezorgdheid van collega De Meyer die zegt dat er op het terrein zaken gebeuren die de toekomst hypotheekeren. Ik volg u daarin, mijnheer De Meyer. Daarom betrekken wij al die sectoren telkens als wij overleg hebben, namelijk de veevoederfabrikanten en de banken, om te wijzen op het gevaar van een aantal evoluties of trends die zich aftekenen. We proberen binnen de mogelijkheden die we hebben, te doen wat we kunnen. Ook Europa laten we zeker en vast niet los.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van de heer Jos De Meyer tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de toekomst van de melkveehouderij – 667 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Sabine Vermeulen

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, de melkveehouderij liet de eerste elf maanden van 2014 hetzelfde hoge productieniveau optekenen als tijdens dezelfde periode in 2013. De laatste maanden is de melkprijs echter gekenmerkt door een gevoelige daling. De geproduceerde hoeveelheid is met 4 procent gestegen, waardoor de omzet in de melkveehouderij globaal nog toegenomen is met 6 procent, nadat in 2013 een omzetstijging van 19 procent werd gerealiseerd.

Ook in de melkveehouderij laat de Ruslandboycot zich voelen. De Europese Commissie had eind augustus beslist om private opslag toe te staan voor boter, melkpoeder en sommige kazen om zo de impact van de Russische importban op de Europese zuivelindustrie te beperken. Daarnaast werd ook aangekondigd dat de periode van overheidssteun voor boter en melkpoeder werd uitgebreid tot eind 2014.

De European Dairy Association (EDA), koepel van de zuivelindustrie, verwacht dat op lange termijn de wereldwijde vraag naar zuivel nog zal stijgen, maar de realiteit van de dag is anders. Na anderhalf jaar goede melkprijzen keldert de zuivelmarkt in een razendsnel tempo. Met de invulling van de zachte landing in de laatste maanden van het quotum worden terecht meer vraagtekens geplaatst. Veel bedrijven zullen het extra melkgeld van de laatste maanden vermoedelijk moeten ophoesten om de superheffing te betalen of nog extra quotum te kopen, stelt Piet Vanthemsche, voorzitter van Boerenbond, in Boer en Tuinder. Nochtans had Europa daar anders over kunnen beslissen in het belang van de toekomst van de Europese melkveehouders. Van een noodzakelijke aanpassing, de afschaffing van de vetcorrectie, is geen sprake meer. Verder stelt hij: "Politiek, welvaart en weer bepalen de melkprijzen. De keuzes die gemaakt zijn inzake het Europese zuivelbeleid resulteren in forse inkomensschommelingen voor de melkveebedrijven. Wij zullen als volwaardige ondernemers met deze risico's moeten leren omgaan."

De conclusie is duidelijk: de zuivelmarkt is zeer volatiel en dus zeer risicovol geworden. Minister, bestaan er in de toekomst Europese 'vangnetten' voor crisissen in de zuivelsector? Worden er zo nodig gemaakt? Hoe worden onze melkveehouders begeleid bij deze nieuwe marktsituatie? Is er in de voorlichting voldoende aandacht voor deze fragiele marktsituatie? Moeten we het creëren van 'toegevoegde economische waarde' op het eigen bedrijf niet verder stimuleren? Ziet u hier andere en nieuwe opportuniteiten?

De voorzitter: De heer De Croo heeft het woord.

De heer Herman De Croo (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, ik deel de bezorgdheid van de heer De Meyer. In veel sectoren heeft de Russische boycot toch een vervelende impact. Er is misschien een verzwaring van het probleem in de melkveehouderij omdat de superheffing of het extra quotum kopen over soms enorme bedragen gaat. Men signaleert mij dat het over 80.000 euro kan gaan. Hoe overbrugt men dat? Wat doet men? Men heeft moeilijkheden om bij de banken overbruggingskredieten te krijgen.

Minister, ik heb een drietal eerder statistische vragen. Hebt u een idee over het aantal melkveebedrijven die met deze superheffingen worden geconfronteerd?

Indien u geen cijfers hebt, hoe kunt u die te weten komen? Ik heb ook gelezen wat de heer Vanthemsche heeft geschreven. Hebt u een idee van het totale bedrag? Zijn er mogelijkheden om de bedrijven te helpen?

Mevrouw Sabine Vermeulen (N-VA): Minister, collega's, ik wens me aan te sluiten bij de laatste vraag van de heer De Meyer over het stimuleren van de toegevoegde economische waarde op een bedrijf. Er zijn nu al initiatieven van aparte melkveebedrijven die hier zelfstandig op hebben ingezet. Ik denk bijvoorbeeld aan de coöperatieve Faircoop die via de European Milk Board een project met duurzame melk heeft opgezet. Ze hebben onder andere het merklabele Fairebel gelanceerd. Ongeveer 35 procent van de Vlaamse melkveehouders neemt daaraan deel.

Er bestaat ook het Vlaamse initiatief Mikka, dat in 2009 na de vorige melkcrisis is opgestart. Het spitst zich vooral toe op melk in de korteketenafzet, waarbij melkveehouders zelf instaan voor het ophalen en de vermarkting van de melk. Ze hebben ook twee mooie consumentenlabels gecreëerd, Délimel en de Flandrien Kaas, die net op de markt is gekomen. Zij kennen zelfs een stijgende vraag naar melk.

Minister, in welke mate wenst u deze initiatieven of coöperatieven aan te moedigen tot uitbreiding, vooral in functie van het stimuleren van de toegevoegde economische waarde op eigen bedrijven? Passen deze initiatieven ook in de ondersteuning en begeleiding die voor de uitbouw van de korte keten is gepland? Ik denk dan aan innovatiesteun en steun voor hoeveproducten.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: We weten allemaal dat de zuivelsector een van de best beschermde sectoren in de landbouw was. Eigenlijk is Europa voor een deel rond het Europese landbouwbeleid gegroeid. De situatie was niet houdbaar en gaandeweg is de liberalisering van de zuivelmarkt afgebouwd. Het landbouwbeleid voor de komende jaren 2014-2020 is al uitgetekend en we kunnen dus inschatten wat de impact zal zijn.

De integrale gemeenschappelijke marktordening (GMO) voorziet nog steeds in een Europees vangnet, dat bestaat uit particuliere opslag en interventie voor boter en mager melkpoeder. Daarnaast zijn er voor deze zesjarige periode crisisartikelen ingevoegd in de integrale GMO. Deze crisisartikelen bieden flexibiliteit en laten toe om extra maatregelen te nemen als er zich in de sector een crisis voordoet. Zo werd reeds onder de noemer van deze crisisartikelen een tijdelijke regeling voor particuliere opslag van kazen uitgewerkt, de interventieperiode uitgebreid buiten de reguliere periode van zes maanden en specifieke steun gegeven aan de producenten in de zwaarst getroffen lidstaten: de Baltische Staten en Finland. Maar er staan ook andere maatregelen in de GMO die het – afhankelijk van de situatie – mogelijk maken om in te grijpen.

Het grootste probleem met het vangnet is dat de interventieprijzen op een dergelijk laag niveau vastgelegd zijn dat er werkelijk sprake is van een crisis als de interventieprijzen bereikt worden. Daarom ijver ik op Europees niveau om niet te werken met een vaste interventieprijs, maar voor een interventiemechanisme op basis van de marge. Er zijn contacten met de technische comités om dit verder uit te werken. Dat is nog volop in onderhandeling.

We zien inderdaad nu, net als in 2009, een trend dat bij dalende prijzen de productie verder blijft groeien, waardoor een marktevenwicht nog langer uitblijft. Een verbetering van de prijzen wordt ten vroegste tegen de zomer van 2015 verwacht. Waar de zuivelmarkt jarenlang een stabiele markt was, is deze sector niet langer bevoorrecht en wordt deze evengoed als andere sectoren blootgesteld

aan die schommelingen. Er wordt bij de voorlichting duidelijk gewezen op deze grote prijsfluctuaties en fluctuaties in marges waarmee deze sector af te rekenen krijgt en op het belang om middelen opzij te zetten tijdens 'goede tijden'.

Daarenboven is er een duidelijke aandacht voor verantwoorde investeringen, waarbij geadviseerd wordt om de productie te laten groeien met grond. Deze voorlichting gebeurt vandaag, maar werd zeker ook al meegenomen de afgelopen jaren. Ik zie dat ook de landbouworganisaties dit meenemen in hun dialoog met de melkveehouders. Daarnaast willen wij samenwerking en samen onderhandelen met de melkveehouders. We willen hen aanmoedigen via ondersteuning van de opstart van producentenorganisaties, en hier worden via het Programmingsdocument voor Plattelandsontwikkeling (PDPO) middelen voor vrijgemaakt.

Zuivelbedrijven kunnen op verschillende manieren een toegevoegde economische waarde creëren op hun bedrijf. De korte keten, voorzitter, kan zo een economische meerwaarde bieden. Melkveebedrijven verkopen dan rechtstreeks een deel van de melkproductie in de vorm van rauwe melk of als zelf geproduceerde zuivelproducten.

Het Steunpunt Hoeveproducten wordt gefinancierd door de Vlaamse overheid en begeleidt landbouwbedrijven bij de opstart van een korteketenactiviteit. Het Steunpunt Hoeveproducten krijgt meer vragen van melkveebedrijven over de afzet via de korte keten. We merken dus dat bedrijven op zoek zijn naar het creëren van toegevoegde economische waarde op het bedrijf. In 2014 heeft het steunpunt ingespeeld op de nieuwe marktsituatie door verschillende opleidingen te organiseren. Op de website van het steunpunt wordt alle relevante informatie gegeven en er is een soort startersmap. U hebt het gelezen in de beleidsnota, we willen inzetten op de korte keten. Er komt een strategisch plan. Ook andere verbredingsactiviteiten zijn belangrijk.

Mijnheer De Croo, het probleem van de superheffingen is ons natuurlijk bekend. Er zijn verschillende bedrijven. Exacte cijfers hebben we op dit moment niet, maar ik vraag dat na. We zitten nu al met een overschot van 4 procent. Wat dat zal betekenen, kan ik u nu niet zeggen. Ik laat dat uitzoeken door de diensten. Ik vrees dat er nog geen definitieve cijfers zijn. Er is al initiatief genomen om een deel van de superheffingen in te houden door de melkerijen zelf om de eindafrekening te verlichten. Dat zal natuurlijk zwaar wegen op de sector. Dat zijn maar tijdelijke maatregelen.

De coöperatieven rond duurzame melk zijn natuurlijk positief, voorzitter. We willen ze aanmoedigen. Het zijn allemaal privé-initiatieven, maar via projectvoorstellen kunnen ze een beroep doen op steun. Ik verwijs naar het PDPO waar heel wat projecten mogelijk zijn maar natuurlijk ook in de korte keten. Dan is er nog het steunpunt waar ze een beroep op kunnen doen. Er zijn heel wat mogelijkheden binnen de projectenpot van het PDPO. We blijven dit op Europees niveau verdedigen om de interventiemechanismen op een andere manier te kunnen inzetten.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Ik dank u voor uw antwoord, minister. Het is duidelijk dat elke sector, ook de landbouw, regelmatig moet innoveren en investeren. Dat geldt ook voor de zuivelsector. We hebben globaal gezien een goede periode achter de rug. Daardoor kan een euforische sfeer ontstaan en dan zou men wel eens durven overinvesteren.

Aan de andere kant weten we dat de sector op een keerpunt staat en meer afhankelijk wordt van de wereldmarktprijs en in een zeer fragiele situatie kan terechtkomen.

Ik heb daarnet gesproken over het creëren van toegevoegde economische waarde op het eigen bedrijf. U bent daar verder op ingegaan en u hebt een aantal suggesties gedaan. We weten echter ook dat dit sneller is gezegd dan in de dagelijkse realiteit is gerealiseerd, in die zin dat dit ook investeringen met zich meebrengt. Daarnaast moet men voldoen aan hoge eisen op vele terreinen waaronder volksgezondheid. Bovendien is de afzetmarkt nooit verzekerd maar voor sommige bedrijven ligt daar misschien wel een kans.

Ik heb daarnet gezegd dat de sector zich op een keerpunt bevindt. Om die reden vind ik op dit ogenblik de voorlichting veel belangrijker dan in de maanden en de jaren die achter ons liggen. Gezien de heel specifieke situatie en de omschakeling van een systeem dat gedurende jaren de sector heeft geschraagd en ook heeft gezorgd voor relatieve inkomenszekerheid, vindt hier een heel fundamentele verandering plaats. Vandoor mijn pleidooi om die voorlichting nog eens extra onder de aandacht te brengen.

De voorzitter: De heer De Croo heeft het woord.

De heer Herman De Croo (Open Vld): Ik dank u voor uw antwoord. Het is evident dat de landbouwsector de meest gemeenschappelijke sector is die we ooit hebben gekend in de Europese Unie. Ongeveer 40 procent van de middelen gaat daar naartoe. De ombouw op concurrentieel wereldvlak is moeilijk. We voelen dat aan, we ondergaan vandaag een zee van effecten. Minister, ik dank u ook dat u ons daarover nog informatie zult verstrekken. Is het echter mogelijk om de totstandkoming van die open markt te verzachten door bijvoorbeeld een hulp bij de leningen door middel van een waarborgsysteem, een partnerschap met melkerijen of andere om die doorgang mogelijk te maken?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Ik heb hier twee uitdrukkelijke vragen genoteerd. Volgens de heer De Meyer is die voorlichting heel belangrijk. Dat is uiteraard het geval, die boodschap hebben we ook begrepen. Ik zal echter nagaan of nog bijkomende inspanningen mogelijk zijn. De heer De Croo vraagt naar extra mogelijkheden en waarborgen om de pijn te verlichten. Natuurlijk is hier opnieuw het ketenoverleg belangrijk. We hebben daar verschillende contacten. Dit heeft vaak te maken met het vinden van budgetten en mogelijkheden om daarop in te grijpen binnen het bestaande Europese kader. Wanneer er heel concrete vragen worden gesteld door de sector, kunnen we nagaan hoe we daarmee omgaan binnen dat bestaande Europese kader.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van de heer Francesco Vanderjeugd tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de daling van het gemiddeld landbouwersinkomen met 19 procent in vergelijking met 2013 – 640 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Jos De Meyer

De voorzitter: De heer Vanderjeugd heeft het woord.

De heer Francesco Vanderjeugd (Open Vld): We zullen het tijdens deze legislatuur wellicht nog vaak hebben over de Russische handelsboycot. Die zal ook duidelijk voelbaar worden in het gemiddelde landbouwincome van 2014. Volgens ramingen van de Boerenbond zou het Vlaamse landbouwincome dalen met 19 procent ten opzichte van 2013.

De cijfers zijn heel ernstig, maar ook triest omdat 2014 eigenlijk een goed boerenjaar had moeten worden. De weeromstandigheden waren goed en de energieprijzen en meststofkosten namen gestaag af. Helaas heeft de Russische handelsboycot de situatie grondig verstoord, in het bijzonder voor de prijsvorming van groenten, fruit en varkensvlees.

Gelet op het groot belang van deze subsectoren in de Vlaamse land- en tuinbouw hoeft het niet te verwonderen dat deze evoluties zich sterk laten voelen op de totale eindproductiewaarde van de sector met zowat 6 procent. De crisis laat zich voelen op zowat elk bedrijf.

Voor de gehele plantaardige productie berekende de Boerenbond een daling van de eindproductiewaarde met 12 procent ten opzichte van 2013. In de dierlijke productie, goed voor ongeveer twee derden van de omzet in de Vlaamse landbouw, noteert de Boerenbond een daling met 2 procent. Dat cijfer verbergt een daling van 10 procent in de varkenshouderij naast een stijging van 5 procent voor eieren, 6 procent voor melk en 4 procent voor braadkippen.

Volgens de ramingen van de FOD Economie daalde het gemiddeld inkomen per voltijdse arbeidskracht in de land- en tuinbouw tot meer dan 20.000 euro. Dat zal naar verwachting 54 procent lager liggen dan het gemiddelde inkomen van de loontrekkenden in Vlaanderen. Naar aanleiding van deze cijfers kreeg ik graag een antwoord op een aantal vragen.

Minister, beschikt u via de administratie over analoog cijfermateriaal dat de bevindingen van de Boerenbond bevestigt?

Welke gevolgen worden door deze negatieve inkomensontwikkeling verwacht voor de landbouwinvesteringen, de productie van landbouwmachines en het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF)?

Tekent zich een afwijkende inkomensevolutie af bij biolandbouwbedrijven en bedrijven die via de korte keten aan zelfvermarkting doen?

Zijn er ook cijfers over het inkomen in de Vlaamse visserij voorhanden?

Zult u extra maatregelen nemen om de inkomenspositie van onze land- en tuinbouwbedrijven te versterken? Welke maatregelen zult u nemen met het oog op de begeleiding en ondersteuning van de individuele boeren voor de prijszetting en vermarkting van hun producten?

De voorzitter: De heer Van Esbroeck heeft het woord.

De heer Jan Van Esbroeck (N-VA): Minister, ik heb die cijfers van de Boerenbond ook gezien en ik vraag me af of u daar dezelfde conclusies uit zult trekken. Zonder twijfel zal de Russische boycot een belangrijke impact hebben op die gegevens.

In plaats van onmiddellijk extra steun te vragen, is mijn vraag aan u of de Vlaamse Regering naar aanleiding van die boycot initiatieven heeft genomen om contacten te leggen met andere landen of werelddelen om eventueel een verschuiving van de markt teweeg te brengen.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

De heer Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Het dalende landbouwinkomen is niet nieuw, minister. Dat daalt jaar na jaar. Ik wijs op de inspanningen die landbouwers moeten doen om veilig en kwaliteitsvol voedingsproducten op de markt te brengen. Het heeft ook te maken met het onderwerp van de volgende vraag: de prijzen die de landbouwers krijgen voor het eindproduct. Het is pijnlijk,

gelet op de inspanningen en de investeringen die een landbouwer moet doen om te kunnen blijven functioneren, dat men geen deftig inkomen krijgt. Het is zowat de enige economische sector in Vlaanderen waarin het inkomen continu daalt.

De overheid kan moeilijk ingrijpen, dat begrijp ik wel. We hebben ooit iets opgericht als het Prijzenobservatorium, ik weet wel dat het ook een federale poot heeft. We hebben zoiets als het ketenoverleg, waarop we straks wellicht terugkomen. De Russische importboycot heeft natuurlijk ook een weerslag. Er zijn nog andere factoren. De heer Vanderjeugd heeft het aangegeven. Het werd ook vermeld op die nieuwjaarsbijeenkomst, waarnaar ik daarstraks heb verwezen. 2013 was eigenlijk een goed boerenjaar, alleen heeft de boer er niet de vruchten van geplukt.

Wat kunnen we daaraan doen als overheid? Ik heb het indertijd gevraagd aan Yves Leterme, aan Kris Peeters, en wie was er nog allemaal minister van Landbouw? Er werd altijd verwezen naar de federale overheid, Vande Lanotte, Van Quickenborne. Maar er is nooit een echt overleg gekomen voor dat Prijzenobservatorium.

De voorzitter: De heer De Croo heeft het woord.

De heer Herman De Croo (Open Vld): Ik dank de heer Vanderjeugd voor zijn uitstekende vraag, maar er valt me toch een bedenking te binnen. De Russische boycot was een revelatie, in de technische betekenis van het woord, omdat hij onvoorspelbaar was en brutaal is aangekomen. Veel andere zaken heeft men kunnen voorzien, kunnen afbouwen, geleidelijk kunnen opvangen. Gelukkig heeft de landbouwsector een zeer hoge productie. Tienduizend kilogram graan per hectare was ooit een droom en nu bijna een gewoonte. Men gaat bijna naar tienduizend liter per jaar van een melkkoe. Dat is geen uitzondering meer. Ik ben verrast dat de aan te kopen landbouwgrond per hectare duurder wordt. In deze commissie zouden we eens een debat moeten voeren over de tegenstrijdigheden die men ontdekt in het landbouwgebeuren, waar zich misschien een evolutie of een revolutie voltrekt. We bezitten of bewaken niet altijd de parameters.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik wil een bemerking maken bij de cijfers van België en Vlaanderen in vergelijking met de andere Europese landen. Ik was verrast dat we het zo slecht deden in het peloton van de Europese landen. We hebben de voorbije decennia prijsstijgingen en prijsdalingen, goede en slechte jaren gekend. Meestal deden we het beter dan het gemiddelde, nu plots zitten we achteraan in het peloton. Nochtans hebben we technisch goed opgeleide bedrijfsleiders, en de productievooraanwaarden van de grond en het klimaat kunnen zeker de vergelijking aan met alle andere Europese lidstaten doorstaan. Hoe komt het dat we het minder goed doen?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, ik ben blij dat de landbouwers op de voet wordt gevolgd en aanleiding geeft tot vragen. Wij kunnen die cijfers bevestigen. Het Departement Landbouw en Visserij maakt telkens in december een prognose van het inkomen in de landbouw van het voorbije jaar. De resultaten worden gepubliceerd op de website van het departement, in het rapport Productierekening van de Vlaamse land- en tuinbouw 2014.

De Boerenbond gebruikt voor de cijfers waarnaar u verwijst, mijnheer Vanderjeugd, wel een andere inkomensindicator dan het departement. De resultaten zijn vergelijkbaar, maar niet voor 100 procent. Het departement gebruikt de gegevens van Eurostat en volgt dezelfde systematiek, dat lijkt me logisch. Zij gebruiken als indicator de netto toegevoegde waarde tegen factorkosten per arbeidseenheid. Dat vertegenwoordigt het globale inkomen gegenereerd door de

land- en tuinbouwsector. Dat inkomen moet dan nog worden verdeeld over de diverse productiefactoren: grond, kapitaal en arbeid. De Boerenbond werkt met het landbouwarbeidsinkomen, wat de vergoeding voor arbeid weergeeft in de land- en tuinbouw.

Verder moet ik het voorlopige karakter van de cijfers onderstrepen. In december wordt een prognose gemaakt, maar dat is nog niet exact. Het is wel een belangrijke indicatie. Het is moeilijk in te schatten wat het effect zal zijn op het vlak van bijvoorbeeld investeringen. Een globaal gemiddeld inkomen maskeert immers een grote variatie tussen de sectoren en tussen de bedrijven onderling. Het gemiddelde inkomen is het resultaat van soms tegengestelde evoluties bij de samenstellende sectoren. Zo noteerden de sectoren rundvlees, pluimveevlees, melk en eieren gemiddeld nog een lichte omzetsijging. Afhankelijk van welke takken voorkomen op het bedrijf is de inkomensevolutie dus anders. Deze gemiddelde waarden verbergen een grote variabiliteit tussen de bedrijven binnen de sectoren. Het verschil tussen de beste en minst goede resultaten is soms heel groot. Goede toekomstperspectieven zijn ook een reden om de investeringsbereidheid in de landbouwsector te verhogen.

Door de slechte inkomensvorming in diverse subsectoren van de land- en tuinbouw en ook door de aanhoudende crisis in de varkenshouderij mag dus ook een daling van het investeringsvolume worden verwacht.

Ook zullen enkele factoren die in het verleden hebben aangezet tot investeren, wel veranderen. Ik denk dan bijvoorbeeld aan de verplichte omschakeling naar diervriendelijke huisvesting in de zeugen- en legkippensector, maar ook aan de steunmaatregelen die er waren qua hernieuwbare energie, aan de nakende afschaffing van het melkquotum waarover we het daarnet hebben gehad en aan het gebruik van wkk-installaties in de glastuinbouw. Als dat toe- of afneemt, dan draagt dat natuurlijk ook allemaal bij tot het al dan niet meer investeren. Zo kan het voldoen aan nieuwe eisen qua toegelaten emissies een nieuwe 'driver' zijn voor de toekomst.

Bij gebrek aan aparte cijfers voor biobedrijven en bedrijven die aan korteketenverkoop doen, heb ik er geen zicht op hoe een en ander zich precies verhoudt. Ik kan daar dus niet op ingaan.

Er werden ook cijfers gevraagd over het inkomen in de visserij. Cijfers in verband met de gemiddelde inkomenssituatie in 2014 zijn niet beschikbaar. De meest recente cijfers zijn die van 2013. De analyse van de bedrijfsgegevens van 2013 laat een gevoelige verbetering zien van de economische resultaten van de kustvissers en de Eurokotters. Voor de derde hoofdcategorie, de grote boomkorren, geldt nog altijd een neerwaartse trend.

Er werd me ook gevraagd of ik extra maatregelen zal nemen. Ik heb ook gebruik gemaakt van de mogelijkheden die de Europese Commissie ons geeft om een vervroegde uitbetaling te doen van de Europese steun. Alle land- en tuinbouwers die in 2014 een geldige of conforme verzamelaanvraag indienden en die ook beschikten over toeslagrechten, hebben een voorschot van 50 procent voor die bedrijfstoelage gekregen. Ook aan de zoogkoeienhouders werd een vervroegd voorschot van 80 procent uitbetaald op de zoogkoeienpremie van 2014.

Er is nu natuurlijk de start van PDPOIII (Programmeringsdocument voor Platte-landsontwikkeling). Ook daarbij zullen we een aantal maatregelen opstarten die het inkomen in de land- en tuinbouw zullen versterken, waaronder de steun aan investeringen op het landbouwbedrijf en de starterssteun. Daarnaast blijf ik er bij Europa op aandringen om voor die getroffen sectoren de nodige en gepaste marktmaatregelen te treffen. Dat gebeurt het best op Europese schaal. Dat blijven we verdedigen.

Wat de vraag naar het faciliteren van producenten- en brancheorganisaties betreft, we hebben daar dus een juridisch kader voor geschapen, zodat daar ook op kan worden ingezet. Het initiatief tot het opstarten van een producten-organisatie of brancheorganisatie moet wel uit de sector zelf komen. We kunnen dat zelf niet opstarten. We moeten die vraag krijgen. Het juridisch kader is er echter en het erkenningsdossier kan dus worden ingediend. In 2015 blijven we dus ook verder inzetten op overleg met die actoren en bekijken we ook hoe we nog bijkomende maatregelen zouden kunnen nemen.

Mijnheer Van Esbroeck, u vroeg naar nieuwe initiatieven op de markt. Die zijn er. Het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM), Flanders Investment & Trade (F.I.T.) en het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) zetten volop in op die nieuwe markten. Dat is hier al een aantal keren aan bod gekomen. Er zijn ook wel een aantal perspectieven. Zo zal er binnenkort een grote missie naar Canada worden georganiseerd vanuit de groente- en fruitsector, om ook daarop volop in te zetten. Dat gebeurt dus op het terrein, door het VLAM, door F.I.T., door het FAVV en ook door de sectoren zelf. Het is ook zo dat er soms verschuivingen zijn, omdat landen die nog wel mogen exporteren naar Rusland, natuurlijk meer exporteren, en wij naar die landen kunnen exporteren die minder aanbod hebben. Dat verlegt zich dus wel een beetje. Turkije is zo'n voorbeeld. Wij kunnen daar wat meer afzetten, omdat Turkije volop levert aan Rusland. Dat zijn dus mogelijkheden die wel rijzen op het terrein.

Mijnheer Sintobin, het Prijzenobservatorium is inderdaad federaal, maar ik weet dat u daar weinig boodschap aan hebt. Ik beloof u dat we op korte termijn met minister Borsus zullen bekijken wat we kunnen doen ter zake. Het is een terechte vraag dat daar werk van wordt gemaakt. We vragen op Europees niveau in de varkenshouderij, zoals ik daarnet zei, dat men dat veel beter in het oog zou houden, dat men die marktsituatie goed zou volgen. Dan is dat zeker iets dat men ook op Belgisch niveau moet doen.

Mijnheer De Croo, mijnheer De Meyer, ik heb uw terechte bezorgdheden genoteerd. We moeten dat goed opvolgen. Mijnheer De Meyer, u vraagt hoe het komt dat we het gemiddeld slechter doen in Europa. Ik kan daar niet meteen een antwoord op geven, eerlijk gezegd. Ik zal ook eens navragen bij de diensten of zij daar een verklaring voor hebben. Het is een vaststelling en we moeten zeker goed bekijken hoe dat komt. We hebben een aantal grote troeven, waarnaar u verwijst, maar we hebben ook een aantal handicaps. Een nadeel is dat we natuurlijk een beperkte oppervlakte hebben en dat er ook sprake is van heel veel externe factoren die op ons afkomen en die het soms ook moeilijk maken. We beschikken niet over de ruimte die we zouden moeten hebben om een aantal zaken misschien wat meer te clusteren, om wat meer toegevoegde waarde te kunnen creëren door verplaatsingen. Dat moeten we vaststellen op het terrein. Dat speelt soms in ons nadeel. We hebben echter inderdaad goede grond en een goed klimaat. We hebben historisch gezien echter ook onze beperkingen als het gaat over mogelijkheden voor verdere en grotere ontwikkelingen en dergelijke. Dat weet u. Wat dat betreft, zitten we toch iets meer vast dan andere lidstaten. Dat kan er dus ook mee te maken hebben, maar nogmaals, ik zal ook nog eens aan onze diensten vragen om eens te bekijken of ze daar een verklaring aan kunnen geven.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Minister, het lijkt me inderdaad goed om dat eens verder te laten bekijken door uw diensten. Collega's die de landbouwsector al jaren volgen, weten immers dat we het meestal beter deden dan het gemiddelde. Er zullen inderdaad omstandigheden zijn die dat hebben beïnvloed. De vraag is alleen: zijn dat omstandigheden waarop we geen invloed hebben? Er is bijvoorbeeld de grondoppervlakte. Er zijn de ruime percelen. Als we dat

vergelijken met het buitenland – Nederland, zeker Frankrijk, Duitsland, Groot-Brittannië –, dan hebben we daar niet onmiddellijk een invloed op. Er zijn echter misschien omstandigheden waarop we beleidsmatig wél een invloed hebben. Daarom is het heel interessant om te weten wat de oorzaak is geweest van het feit dat we nu zo veel sterker dalen dan andere Europese landen, om te weten of we daar beleidsmatig iets aan kunnen doen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van de heer Francesco Vanderjeugd tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de boerenprotesten tegen de dumpingprijzen voor hun producten – 641 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Jos De Meyer

De voorzitter: De heer Vanderjeugd heeft het woord.

De heer Francesco Vanderjeugd (Open Vld): Voorzitter, minister, in de nacht van 18 op 19 december 2014 hebben boze boeren met hun tractoren twee verdeelcentra van warenhuis Lidl geblokkeerd in Gullegem en Sint-Niklaas, evenals een verdeelcentrum van Renmans in Londerzeel. Er werd actie gevoerd tegen de dumpingprijzen voor hun voedingsproducten.

Het is een oud zeer: als producenten van voedsel krijgen boeren lage prijzen voor hun producten. Die neerwaartse prijzendruk wordt versterkt door harde promoties bij een aantal hard discounters, zoals Lidl en Aldi, die de boeren onder druk zetten om te leveren aan zeer lage prijzen. Het Algemeen Boerensyndicaat (ABS) wilde met zijn acties deze praktijken aanklagen en mensen ervan bewust maken dat ons hoogkwalitatief voedsel een prijs heeft.

Lidl heeft eveneens de afspraak geschonden om niet meer te stunten met de prijzen van vlees. De laatste weken hebben zij opnieuw vier keer gestunt. De producenten voelen zich dan ook het grote slachtoffer van de bitse concurrentiestrijd tussen de warenhuizen. Aldi/Renmans heeft in een reactie op de boerenprotesten beloofd hogere prijzen te geven voor rundvlees en met Lidl werd afgesproken verder te onderhandelen. Toch zijn de producenten beducht om met een kluitje in het riet te worden gestuurd. Verdere acties worden dan ook niet uitgesloten. Als klap op de vuurpijl werd bekend dat het inkomen een forse daling zal kennen. Ook dat is geen geschenk. Een en ander illustreert andermaal het belang van het ketenoverleg en een permanente nood aan monitoring van de evolutie van de prijzen voor landbouwproducten.

Minister, kunt u begrip opbrengen voor dit soort acties? Zijn de partijen rond de tafel geroepen om afspraken te maken over dit soort harde promoties op kosten van de boeren? Zullen er meer structurele maatregelen worden genomen ter versterking van het ketenoverleg en het monitoren van de prijsevolutie van landbouwproducten? Zult u er ook bij de warenhuisketens op aandringen om de consument bewust te maken dat kwaliteitsproducten een zekere prijs hebben zodat het productieproces ook leefbaar blijft voor de boeren? Zullen er vanuit het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM) specifieke acties worden opgezet om de relatie tussen kwaliteit en prijs te duiden, desgevallend in samenwerking met de warenhuisketens?

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

De heer Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, het is een oud zeer dat retailers voedsel aan dumpingprijzen gebruiken als lokmiddel. Onder druk van de landbouwers en de discussie die hier al jaren wordt gevoerd, is er een

soort ketenoverleg opgericht, waarin een aantal afspraken zijn gemaakt waartoe de retailers zich hebben verbonden. Dat dateert van 2010. De afgelopen jaren is echter gebleken dat de retailers die afspraken keer op keer niet nakomen. Dat leidt tot acties zoals onlangs nog door het ABS. Het ABS heeft morgen trouwens een afspraak met de CEO van Lidl. Hopelijk beweegt er een en ander.

Minister, u hebt geen inspraak in de afspraken die worden gemaakt in het ketenoverleg. U kunt daar niets doen bewegen. In Engeland bestaat er een soort ombudsman die het ketenoverleg nauwgezet opvolgt. Die persoon volgt ook op wie de afspraken niet naleeft en wanneer. Afgelopen maandag, tijdens de toespraak van de minister-president, kwam deze kwestie ook aan bod. Hij stelde dat we misschien moeten komen tot een samenwerking tussen enerzijds de landbouworganisaties en anderzijds de consumentenbeweging.

We gaan er steeds van uit dat mensen niet bereid zijn om een faire prijs te betalen voor veilig en kwaliteitsvol voedsel. Ik ben ervan overtuigd dat sommigen dat wel willen doen als ze correct worden geïnformeerd over welke weg een product aflegt vooraleer het in de supermarkt komt. De overheid kan misschien een dergelijke samenwerking stimuleren om de retailers onder druk te zetten om betere prijzen te geven aan de producenten.

Ik weet dat promotiecampagnes van VLAM handenvol geld kosten en dat die selectief moeten gebeuren. Misschien kan VLAM er toch toe bijdragen om de consument te informeren over welke weg een product aflegt. Op die manier kan de consument worden bewogen om de correcte prijs te betalen. Veel heeft ook te maken met de vrijemarkteconomie, mijnheer Vanderjeugd, waar u een grote voorstander van bent, en met de liberalisering van de markt. Ik begrijp dat u tussen twee vuren zit en dat u de belangen van de landbouwers wilt verdedigen. We moeten wel durven erkennen dat dit te maken heeft met de vrijmarkt-economie. De overheid of het parlement kunnen uiteraard niet ingrijpen op de prijzen. We kunnen wel proberen om op de een of andere manier retailers onder druk te zetten en de consument te informeren.

En inderdaad, we moeten zorgen voor een positieve invloed in het ketenoverleg, maar veel meer kunnen we niet doen. We kunnen alleen hopen dat de retailers eindelijk inzien dat het lokken van mensen met voedsel niet van deze tijd is.

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Mevrouw Cathy Coudyser (N-VA): Ik moet in herhaling vallen. Ik ben blij dat de heer Sintobin erop wijst dat de minister-president erg begaan is met faire landbouwprijzen en dat hij in de voorbije maanden heel wat bezoeken op het terrein en overleg heeft georganiseerd. Hij legt sterk de nadruk op de bewustmaking van de consument. Daar geloven wij heel sterk in. Als de consument zich bewust wordt van de gevolgen voor de landbouwers, dat die mensen een faire prijs moeten krijgen, dan is die ook bereid om meer te betalen voor kwalitatief vlees en goede producten.

VLAM kan en moet daar een grote rol in spelen. Uit de uiteenzetting die we eind vorig jaar kregen, bleek dat VLAM dat ook echt van plan is. Ik kan alleen maar oproepen om VLAM daarin te ondersteunen.

We dringen al vele jaren aan op het ketenoverleg. We moeten er op dat overleg de nadruk op blijven leggen dat de hele keten, van producent tot consument, een faire prijs moet krijgen. Het Prijzenobservatorium is hier al aan bod gekomen, maar dat is federale materie. Minister, u zult het er met de federale ministers over hebben. Dat Prijzenobservatorium zorgt voor transparantie in de prijzen. In het systeem van het Verenigd Koninkrijk kan het Prijzenobservatorium zelf ook optreden tegen dumpingprijzen en zelfs sancties uitdelen. Minister, hoe staat u

daartegenover? Ziet u iets in dat Britse systeem om de problemen waar we al vele jaren mee worden geconfronteerd, op te lossen?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Mevrouw Tinne Rombouts (CD&V): Het prijzenoverleg is al verschillende jaren aan de gang. Enkele maanden geleden heb ik het Britse model al aangehaald om na te gaan of het overlegbaar is om sanctionerend op te treden. Ik heb begrepen dat er ook op het Europese niveau een overleg bezig is om uit te zoeken of we met de retail afspraken kunnen maken. Misschien zit er iets in, in dat effectief optreden, maar het moet toch ook worden gedragen vanuit het overleg om dat mee vorm te geven. Anders zou het een rode lap kunnen zijn op het overleg en averechts kunnen werken.

Minister, in het overleg moet er ook een engagement zitten. Als je elke keer het onderspit moet delven, moeten we toch durven nadenken over mogelijke alternatieven. Ik ben benieuwd of het Britse model op het overleg aan bod is geweest of kan komen. In welke mate krijgt het overleg op het Europese niveau verder gevolg? Kan het daar een onderwerp van gesprek worden om maatregelen te nemen op dat niveau?

De heer Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik zal geen grote woorden gebruiken, maar het is niet meer alleen een kwestie van een faire prijs. De houding van sommige retailers ten aanzien van de prijsvorming in de sector is gewoon niet meer ethisch. Is er op het ketenoverleg eind december gesproken over dit onderwerp? Als er op het Europese niveau hierover wordt gesproken, wat is daarvan het resultaat? Onze warenhuizen zijn niet alleen Belgisch. De laatste tijd komen er ook Nederlandse, en er zijn ook al andere op onze markt. Vandaar het Europese belang.

De voorzitter: De heer De Croo heeft het woord.

De heer Herman De Croo (Open Vld): Ik weet niet of de consument gevoelig is aan 'koop Vlaams' of 'koop Belgisch' of 'koop regionaal'. We hebben zo'n beweging gekend met de perenboycot. Daar zat iets sympathieks in. Gemeentebesturen en scholen deden mee. Wellicht heb je alle instrumenten om dat te bekijken. Is er bereidheid tot een campagne via de keten en de verkoper om lokale producten te eten? Dan moet er natuurlijk een prijsverhoging worden afgesproken met de outlets. Dat is waarschijnlijk al gebeurd, maar is dat ook onderzocht? Is dat een mogelijkheid?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Deze discussie hebben we gevoerd, in iets beperktere mate dan, naar aanleiding van de beleidsnota Landbouw en Visserij. Een van de uitgangspunten van de beleidsnota is dat we altijd de volledige keten moeten bekijken. Als je een landbouw- en visserijbeleid wil voeren, dan moet je ook de consument meenemen. Ik heb uitdrukkelijk gezegd dat de consumenten zich bewust moeten zijn dat als ze iets kopen aan een eerlijke prijs, ze ook een eerlijk, gezond en goed product krijgen. Daarop moeten we nog veel meer de nadruk leggen. Dat heb ik al vaak herhaald tijdens verschillende toespraken die ik heb gehouden. We moeten de hele keten en de consument meenemen.

Het is heel fijn dat ook de minister-president dat volop kan steunen. Uiteraard heb ik heel veel begrip voor de acties van de boeren, mijnheer Vanderjeugd. 2014 is een heel moeilijk jaar geweest, en de eerste maanden van 2015 kondigen zich zeker ook niet positiever aan. En dat geldt voor heel veel sectoren. We hebben hier al de varkenshouderij gehad, maar het geldt ook voor de groente- en fruitsector, de zuivelsector, en zo kunnen we nog even doorgaan.

Het is normaal dat men in actie treedt, omdat er inderdaad veel te lage prijzen betaald worden.

Ik heb die signalen niet alleen opgevangen door de protesten die hebben plaatsgevonden. Ik heb ook heel veel contacten met die sectoren. We onderhandelen ook vaak met sectoren apart. We hebben dat bijvoorbeeld met de groente- en fruitsector gedaan, omdat dat een andere situatie is dan de varkenshouderij. We doen dat dus met de verschillende sectoren, en uiteraard met alle schakels uit de keten.

Het ketenoverleg is niet nieuw, maar laat daar geen misverstand over bestaan: dat is een initiatief dat uit de sector zelf komt. Wij zitten daar eigenlijk niet bij. We kunnen niet tot in detail zeggen wat daar precies gezegd is, omdat wij daar geen officiële partij zijn. Wat wij wel vaak doen, is het volgende. Als zich in bepaalde sectoren problemen voordoen, zitten wij op regelmatige tijdstippen samen met al die verschillende schakels uit de sector. Dat is dan ook een ketenoverleg, maar dat is iets anders dan het officiële ketenoverleg waar hier naar verwezen werd.

Het is goed dat het ketenoverleg plaatsvindt. Daar wordt ook over gesproken, dat weten we zeker. Het is ook zo dat onze producten niet alleen in onze supermarkten terechtkomen. Vaak zijn het grote multinationals die met tal van sectoren onderhandelen. We mogen dat ook niet onderschatten. Zo wordt maar liefst 70 procent van het varkensvlees geëxporteerd.

Er zijn heel veel initiatieven op het terrein. Ik heb onlangs nog zo'n initiatief ondersteund, in West-Vlaanderen. Daar laat een bepaalde supermarktketen rechtstreeks vlees produceren door varkenshouders van bij ons, die ook specifieke natuurlijke voedingsstoffen geven. Dat wordt dan ook gepromoot als kwaliteitsvlees, waar je als consument ook een eerlijke prijs voor betaalt.

Het overleg dat er geweest is en de noodkreten vanuit de sector zelf leiden dus wel degelijk tot initiatieven op het terrein, die door sommige supermarktketens en door de consument ook worden gemaakt. En daar zitten ook troeven in. Ik heb al vaker gezegd dat we daar nog veel meer op moeten inzetten.

Ik sta volledig achter de producentenorganisaties en de brancheorganisaties. Het kader is er, we staan klaar om dat op te vangen, te ondersteunen en te erkennen, als die vraag komt. Wij hopen dat dat snel zal gebeuren.

De vraag over de transparantie van de markten en de prijzen is zeer terecht. De website van het Departement Landbouw en Visserij geeft heel veel markt-informatie, om de transparantie nog te vergroten. Specifiek voor de varkenssector wordt daar bijvoorbeeld informatie aangeboden over: prijzen, prijsvergelijkingen, nationale prijzen, varkenskarkassen en biggen, prijsevoluties van de meatindex, prijsevoluties van de vleeswarenindustrie, de meatindex Anderlecht-Nederland, marktinformatie over de termijnmarkten, slachtingen, voederprijzen. Ook voor andere sectoren worden die gegevens verzameld en zo veel als mogelijk openbaar gemaakt.

Uiteraard moeten wij promotie voeren ten aanzien van de consumenten: 'Lekker van bij ons, nu meer dan nooit'. VLAM zet daar volop op in. Naar aanleiding van de Ruslandboycot hebben ze daar nog eens de extra baseline 'nu meer dan ooit' aan toegevoegd, om de mensen nog meer bewust te maken. Ik heb al gezegd dat de solidariteit die ontstaan is naar aanleiding van de Ruslandcrisis, die toen vooral de fruitsector trof, echt iets is dat we moeten vastpakken en waar we verder op moeten surfen. Je ziet dat mensen ook in moeilijke tijden bereid zijn om solidair te zijn. Dat stemt ons hoopvol om daar verder op in te zetten.

Welke initiatieven VLAM neemt, daar beslissen wij niet alleen over, want de sectoren dragen ook in grote mate bij aan VLAM. Zij storten naar VLAM en kunnen zelf mee beslissen wat zij doen qua promotieacties. Het lijkt mij een correcte manier om dat op die manier te promoten.

Ook het inzetten op de korte keten is een van de instrumenten om consumenten meer rechtstreeks in contact te laten komen met hoe iets geproduceerd wordt, zodat zij weten hoe iets dat ze in de supermarkt kopen, geproduceerd wordt.

De vraag naar een ombudsman is niet nieuw, mijnheer Sintobin. We worstelen daar een beetje mee. Op zich is dat iets goeds en kan ik daarachter staan, maar wij voelen dat daar vanuit de verschillende schakels uit de sector – en dan heb ik het vooral over de land- en tuinbouwsector – niet eenduidig vraag naar is. Er is geen eensgezinde vraag of oproep rond zo'n ombudsdienst. Misschien moeten we eens verder bekijken of we daar al of niet mee doorgaan. Zelf sta ik daar in elk geval positief tegenover.

De samenwerking kunnen wij uiteraard altijd stimuleren en promoten. Wat de promotieacties van VLAM betreft, bepalen zij natuurlijk voor een stuk zelf wat ze doen. We hebben ook een aantal specifieke informatiekkanalen naar de sectoren zelf, zoals het Vlaams infocentrum land- en tuinbouw (VILT). Ook ten aanzien van het Britse systeem merk je dat niet iedereen in de keten daar grote voorstander van is. Maar uiteraard zal ik op het federale niveau wel verder overleg hebben over goede prijsobservatoria. Het is wel niet zo dat op dit moment niet kan worden ingegrepen. Mededinging kan wel optreden als men ziet dat er prijsafspraken of dumpingprijzen zijn. Het is belangrijk om dat hier nog eens uitdrukkelijk te vermelden.

Er zijn in het verleden trouwens al een aantal overlegmomenten geweest. Ik denk bijvoorbeeld aan een overleg met een bepaalde keten, waarbij bleek dat de supermarkt bij ons bijna allemaal Nederlandse producten aanbod. Daar is via overleg een wijziging in gekomen. Die keten was dan wel bereid om meer producten van bij ons aan te bieden. U ziet dus dat er wel wat instrumenten zijn en dat wij zeker ook verder in overleg gaan, maar op dit moment zijn er ook al wat mogelijkheden via bijvoorbeeld Mededinging om daartegen op te treden.

Ik deel de bezorgdheid van de sector. Ik heb begrip voor de acties. We zullen aan hun kant blijven staan en dit verder bepleiten.

De voorzitter: De heer Vanderjeugd heeft het woord.

De heer Francesco Vanderjeugd (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Als iemand geen correcte prijs voor zijn product krijgt, is dat niet goed voor zijn inkomen. Het is echter ook niet goed voor de productie. We zouden afhankelijk van andere landen kunnen worden om aan voedsel te geraken. Dat geen correcte prijs wordt betaald, is eveneens niet goed voor de innovatie in de sector.

Mijnheer Sintobin, wij zijn voor een liberalisering. Dit stopt echter wanneer geen eerlijkheid meer wordt gehanteerd en dat is hier soms het geval. *(Opmerkingen van de heer Bart Dochy)*

Mijnheer Dochy, we moeten dit goed onderzoeken.

Minister, ik heb begrepen dat niet in het ketenoverleg wordt ingebroken. Hebben Vlaamse of federale kabinetten echter contacten gelegd om de druk te verhogen?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Er zijn uiteraard contacten geweest. Tijdens de gesprekken is onderzocht op welke wijze we kunnen ingrijpen. Momenteel loopt dit relatief goed. Er zijn tijden geweest dat deze contacten stroef verliepen. Tijdens de huidige contacten blijkt dat iedereen on speaking terms is en oplossingen wil vinden.

Het gaat natuurlijk om consumenten in een vrije markt. Als de consumenten de goedkoopste producten willen, kunnen we allerlei afspraken maken, maar zal het allemaal niet zo evident zijn. Volgens mij moeten we dan ook op verschillende fronten inzetten. Het ketenoverleg moet ervoor zorgen dat de retailers eerlijke prijzen betalen. Daarnaast moeten we de consumenten ervan bewust maken dat wie 'peanuts' betaalt, 'monkeys' krijgt. Op die manier zullen ze immers niet veel waar voor hun geld krijgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.